

Tumedate jõudude kehastaja Ain Anger

SÜNDMUS. Sel nädalal Pärnus toimuva muusikafestivali kulminatsioonil, pühapäeval lõppkontserdil on Eesti Festivaliorkestri ees solistina laval maailmalavadel hinnatud Ain Anger.

See oli 32 aasta eest, kui laulukaare võimsas häältemeres supeldes tabas üht Saaremaa poissi arusaamine: just seda tahangi teha terve oma elu!

Juubelilaulupeo esimesel kontserdil kõlas end maailmakuulsaks laulnud bassi esituses Eugen Kapi laul «Kui lõpeb suvepäeva viimne vine». Ain Anger loodab välja teenida ka võimaluse tulla laulupeole tagasi koorilauljate rivis. Esialgu aga naaseb ta kodumaale Pärnu Muusikafestivali lõppkontserdi solistina. Esimese laulupeopäeva sombusel lõunatunnil Oru hotelli terrassil kuulume me koos maailmastaariga mitte-rahvarõivastatud vähemusgruppi. Kaugusest hakkab kostma läheneva rongkäigu mürtsumist ja pilve tagant ilmub nähtavale päike, mis terve intervjuu ajal staarile armutult silma paistab - aga tavaliselt pigem tõsine Ain ainult naeratab.

Olen märganud, et mõned muusikud kipuvad laulupeol esinemisse suhtuma isegi teatava üleolekutundega. Õelge palun ausalt, kas «Isamaa on minu arm» toob ikkagi kasvõi salaja tillukese pisara silmanurka?

Tuleb küll suur meeleliigutus ja mitte ainult selle laulu peale! Neid laule on palju, mis hinge puudutavad. Ise ka imestasin siin laulukaare all, et vana mees juba, ei tohiks enam niisugust emotsiooni tekitada! Aga tõsiselt, piisab ainult sellest, kui näen televiisorist laulupeokaadreid, kui juba tõuseb klomp kurku.

Eks see on kehamälu ja emotsionaalne mälu, mis võimendub läbi suure ühtekuuluvustunde ja hulga inimeste, kes samal ajal otsivad sedasama emotsiooni. Tekib mingi eriline resonants ja võimendus, ja eks see nii väga laulupeole kutsubki. See on meil ikka täiesti erakordne traditsioon, loodan, et see elab väga kaua!

Ja samas - nii ooperis kui laulupeol lauldakse, aga ühist pole siin suurt midagi.

Need on täiesti erinevad laulmised - isegi ooper ja kammerlaul on täiesti erinevad, nii nagu see nüüd kõlab lauluväljakul ühe numbrina võimsa koori kõrval.

Eugen Kapi «Põhjarannik» sobis kavva kenasti, see on ilus laul ja huvitav katsetus sündmuse kontekstis. Aga minu tegelik unistus on

Postimees

15.07.2019

Anne Aavik

166000

[1 14 15](#)

Rahvusoper Estonia

Estonia teater

Ooper

Arvo Volmer

laulda laulupeol ikkagi kooris, tulla täiesti ausa koorilauljana ja tunnetada seda ühisosa. Lõpuks on just laulupidu andnud mu karjäärile niivõrd olulise tõuke.

See oli koolinoorte pidu aastal 1987, kui minuni jõudis arusaam, et mu hääles on midagi teistmoodi. Seal oli hetk, kui laul lõppes ja neli-viis rida minu ees pöördus imestunud nägudega tagasi vaatama - ohoo, kust see hääli tuli? Eks ma hiljem olen õppinud ka seda, et hääli ei pea ainult vali olema, hahaa - aga ikkagi, seal jõudis minuni arusaam, et hääli on otsekui instrument ja võimeline tekitama tugevaid tundeid. Seega, pakkumine esineda laulupeol oli ääretult teretulnud, nüüd pean välja teenima ka võimaluse laulda kooris.

Ja samas pole pidu veel lõppenudki, kui teie juba kiirustate Pariisi tagasi.

Jah, tegin isegi juba lennule registreerimise ära, mul on ju homme õhtul (pühapäeval, 7. juulil - A. A.) etendus. Aga sellele ma täna ei mõtle, täna olen siin.

Seal kehastate üht Mozarti kõige müstilisemat ooperitegelast, Komtuuri ooperis «Don Giovanni». Tundub, nagu olekski teie ampluaaks kõikvõimalikud üleloomulikud jõud - mõeldes nii Mussorgski rollidele kui Mefistole Gounod' «Faustis».

See tuleneb minu hääle karakterist. Selliseid rolle ma laulan - pahasid. Igal õhtul tuleb mul kedagi maha lüüa - või mind lüüakse maha. Sellega ma olen juba harjunud, nii see käib rollist rolli. Peaks ükskord kokku lugema, statistikat tegema, mitu korda mind on ooperilaval maha löödud!

Kas panete ise kirja ka, kus ja millal esinete? Paljud lauljad kirjutavad näiteks ooperi klaviiri üles etenduse aja, koha ja dirigendi. Mõnikord seal enam tühja paberit polegi...

Ei, seda ma pole teinud. Sellega oleks pidanud varem peale hakkama! Las teised loevad kokku.

Maailma suurimast seelikukütist rääkival Mozarti ooperil on teie artistibiograafias aga hoopis laiem tähendus kui lihtsalt etenduste arv. Juuni alguses tähistasime Eri Klasi 80. sünniaastapäeva, aga 20 aasta eest, siis kui armastatud dirigent sai 60, laulsite tema dirigeerimisel rahvusooperi laval noore solistina sellesamas ooperis. Mis sellest lavastusest meenub?

Eri Klas tõi selle ooperi välja ja see oli temaga väga põnev töö. Sain Eriilt muusikaliselt väga palju, kogenud dirigendina õpetas ta algajale lauljale nii fraseerimist kui ka muud. Mul on ka meeles, et

oli selliseid fraase, kus alati midagi lonkas, nägime parajalt vaeva, aga läbi Eri huumori oli seda väga mõnus teha, proovid olid meil alati lõbusad.

Toona laulsite hoopis teistsuguse karakteriga Leporello rolli. Tema kohuseks on muuhulgas pidada kataloogi kõigist Don Giovanni vallutustest ja kuulsas aarias kogu hiigelnimekiri ette vuristada. Aga kas juba toona kuulasite ka Teo Maistet Komtuurina ja mõtlesite: äkki saaks ka seda proovida?

Ma küsiks pigem nii: kas ka praegu veel passiks Leporellot laulda? Minu enda arvates sobiks see mulle küll. Aga tänapäeva ooperimaailm on muutunud, vanadel salvestistel kuuleme suurte häältega Leporellosid, nüüd pannakse seda partiid laulma kergemad hääled, ja et niisugune laulja sobiks ka ansamblitesse, peab terve koosseis olema vastav.

Muide, mõne aasta eest pakkusin välja, et teeme Estonias projekti «Don Giovanni 20 aastat hiljem». Samad lauljad on teatris veel kõik olemas, miks mitte! Seni on see jäänud küll vaid plaaniks.

Pariisi etendust juhatab sealse ooperiteatri kunstiline juht, Šveitsi päritolu dirigent Philippe Jordan. Kuidas end temaga laval tunnete?

Olen kunagi varem teinud koos temaga «Roosikavaleri» ja nüüd siis teeme Mozartit. Mulle tohutult meeldib tema muusikaline töö, lähenemine Mozartile. Mul nii suur lust igal etendusel avastada: see on õige asi, just niimoodi peab Mozartit tegema! Olen temast lihtsalt vaimustuses. Järgmisel hooajal saab temast Viini riigiooperi kunstiline juht.

Maailma muusikaajakirjandus on teid nimetanud Wagneri lauljaks. Samas on Wagneri laulja peaaegu eraldi hääleliik - kas pole võimatu pärast nii jõulist häälekäsitlust nõudvaid rolle pöörduda tagasi «kergema» Mozarti juurde?

Ma arvan, et on hea säilitada laiem repertuaar. Ainult Wagnerile pühendudes tekib teatav võte, mis hakkab muude teoste laulmist segama. Ses mõttes tuleb pikema karjääri huvides silmas pidada, et tegevus ei muutuks liiga ühekülgseks - tuleb korraldada Liederabend'eid (soololauluõhtuid - A. A.), laulda kirikus näiteks Bachi ja muud vanamuusikat, see annab garantii, et hääl püsib kaua värskena.

Aga ooperikriitikud on teid ikkagi lõplikult Wagneri-laulja kasti paigutanud.

Jaa, aga see ongi ju õige, sest laulan seda kõige rohkem ja

vastavalt sellele tulevad ka pakkumised.

Eesti ooperilauljate kontekstis oli eriline Wagneri lavastus möödunud sügisel, kui Londoni Kuningliku Ooperimaja laval sai «Valküüri» koosseisus kokku tervelt kolm eesti solisti, lisaks teile veel kaks metsosopranit, Kai Rüütel ja Monika-Evelin Liiv. Kas see oli puhas juhus või on dirigent Antonio Pappano miskipärast eestlastelembeline? Kui suur on tõenäosus, et midagi taolist veel juhtub?

See oli juhus, aga väga tore juhus, seda ei tule tõesti väga tihti ette. Kui on head lauljad, on see ainult rõõm ja loodan, et neid juhuseid tuleb veel ja veel! Ja kui siin kõrval toimub niisugune laulupidu, äkki see ka julgustab - mitte ainult kooris laulma, vaid ka üksi oma häält proovile panema, seda koolitama ja arendama. Lätlased on väga uhked oma lauljate üle, ja neil kohe on soliste! Sageli räägin Euroopa ooperimajades, et olen eestlane. «Ahaa, teil on ju ka Elina Garanca!» rõõmustavad nad. Mis salata, Garanca on väga hea, üks minu lemmiklauljaid, aga siiski Lätist.

Lätlastel pole mingit probleemi panna kogu peaosaliste ansambel näiteks METis kokku ainult rahvuskaaslastest: Marina Rebeka, juba nimetatud Garanca, Aleksandrs Antonenko...Kas meie hääled on siis viletsamad?

Eks rahvaarv on meil ka natuke väiksem, juba see annab neile eelise.

Samas, meie tudengeid kuulates näib tase aina tõusvat, aga ikkagi ei pääse eestlased näiteks ainukese kohaliku lauljate võistluse, Klaudia Taevi konkursi sõelast läbi, koore riisuvad ülejäänud endise idabloki lauljad.

Ma ei tea, kuidas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias koolitusega praegu seis on, võib-olla on vaja mingit suunamuutust? Konkurssidel on väga vaja käia. Miks seda julgust pole? Eestis on hääli küll ja küll. Eks igalt poolt tuleb natuke kaasa aidata, vahepeal räägiti rohkem Estonia teatri uue maja ehitamisest, sest praeguse maja akustika tõesti ei ole piisav. Ka teadmine, et sul on tulevikus hea maja, kus laulda, annaks ehk impulsu. Nüüd on need jutud jälle ära kadunud. Paraku on poliitilised otsustajad sageli kultuuri- ja muusikakauged inimesed. Prioriteetideks on projektid, mis kiiremini ära tasuvad. See teeb natuke haiget. Üle maailma on ju tehtud arvutusi, kuidas iga kultuuri paigutatud euro toob tagasi kolm eurot. Kui tahetakse, et Eesti oleks rahvusvaheliselt avatud, siis muusika on Eestis tõesti üks asi, mida võiksime teistele pakkuda.

Samas Rahvusooper Estonia uue kunstilise juhi, dirigent Arvo Volmeri sõnul on vana maja akustika tänu ümberehitusele tunduvalt paranenud.

Kindlasti on see muutunud, aga mitte piisavalt. Mulle öeldakse ju ka, et noh, sa oled ju seal laulnud ja said kenasti hakkama küll. Aga ma usun, et mul on piisavalt kogemusi üle maailma eri majades, et öelda: Estonia teatris on halb akustika. Küsige minu käest!

Selliseid asju tuleb vaadata perspektiivitundega ja kokkuhoid pole siin õigustatud. See, et Estonia uue maja ehitust kaugele tulevikku lükatakse, toob meile kahju. Uus maja annaks impulsi nii noortele lauljatele kui külastajatele. Kui noorel on valida, tal on hea pea otsas ja lisaks kaunis hääl, ei julge ta teha valikut laulmise kasuks ja läheb pigem juristiksi õppima. Kindlam on olla hea kirurg kui laulja.

Aga räägime seni teistest ooperimajadest, kuidas on laulda sealsamas Pariisi Garnier' palees?

Oo, see on suurepärane! Ma olen väga palju laulnud Opéra Bastille's ja andnud kontserte Champs-Élysées'l, nüüd aga oli mul esimest korda võimalus Mozartiga 19. sajandil valminud Garnier' ooperimaja lavale astuda. Minu jaoks on see ikkagi sealne kõige esimene ooperimaja - kogu oma visuaalse võimsuse ja uhkusega.

Väga kuulus on sealne Marc Chagalli laemaal, kuhu on talletatud hulk stseene igasugustest ooperitest ja ballettidest. Kuidas see lavalt vaadates välja näeb?

Chagall mõjub minu jaoks seal koomiliselt. Tema looming küll väga meeldib mulle, aga need roosad ja sinised värvid paistavad seal kulla ja karra keskel välja võõrkehana. Aga muu uhkus - sellist ooperimaja teist ei ole. Kui palju häid teatreid pommitati puruks Teises maailmasõjas! Pariis sai sellest säästetud. Seal on tajutav see eriline aegade hõng. Lisaks superhea akustika.

Kas nii on kõigis tipp-ooperimajades? Olete ilmselt ka ainus eestlane, kes saanud kogeda Wagneri ehitatud erakordse Bayreuthi teatri lava.

Näiteks seal ei olnud üldsegi kerge laulda, olgugi et see on ehitatud just Wagneri ooperite esitamiseks. Kuulata on kindlasti väga hea, sest orkestrist ja lavalt tulev segunevad õiges vahekorras. Oleneb ka dekoratsioonidest ja muust.

Aga minu üks lemmikmaju on Viini Riigiooper, see ongi minu jaoks number üks maailmas. Mitte ainult akustika pärast. See maja algab

fuajeest - kuidas portjee sind sisse astumisel vastu võtab. Sellel majal on eriline vaimsus.

Aga enne Wagneriga jätkamist esinete kodumaisele publikule, nimelt end juba Eesti ühe silmapaistvama muusikaüritusena tõestanud, Järvide pere algatatud Pärnu Muusikafestivali lõppkontserdil. Peale Wagneri olete endale maailmas nime teinud just suure vene hinge, Modest Mussorgski ooperirollide esitajana, Pärnus kõlab aga tema vokaaltsükkel «Surma laulud ja tantsud».

Jah, see on lihtsalt meeletu mõjuga, ballaadlik, ja ka väga võimsa sisuga tsükkel, mis on mulle alati tohutult meeldinud. Peategelane on muidugi Surm, aga minu jaoks pole see mitte ainult negatiivne karakter, vaid ka vabastaja. Ühteaegu rüütel ja samas ka armastaja. See teema kõnetab mind väga ja oma jõulisuses on teos täiesti erakordne.

Üldse on mulle alati väga lähedane olnud see vene hing, mis korruga nutab ja naerab. Ka humoorikates osades on alati tume toon sees, eriti Mussorgskil. Olen seda tsükli juba kaua hinnanud, ka Eestis juba aastate eest esitanud.

Millal saab teid taas näha Estonia laval?

Eks ikka Wagneri ooperis «Lendav Hollandlane» (etendused 18. ja 21. detsembril - A. A). Ikka tahan laulda Eestis, nii palju kui võimalik! Selleks ma tulin ju ka siia laulupeole. Ja septembri lõpul on mul plaanis ka lauluõhtud Tallinnas, Tartus ja Saaremaal. Seal laulan muuhulgas sedasama Mussorgski teost, kavas, mis koosneb enamjaolt vene ja saksa helitöödest. Olen leidnud mitmeid sisulisi ja muusikalisi paralleele. Kui Mussorgski Surm on ühtlasi rüütel ja armastaja, siis saksa romantikul Franz Schubertil on «Surm ja tütarlaps».

Kui Mussorgski tsükli viimane osa kujutab Surma kui väejuhti, siis Robert Schumannil on ballaad «Kaks grenaderi». Goethe tuntuim ballaad «Metshaldjas» räägib samuti üleloomulikest jõududest ja selle on viisistanud mitmed heliloojad, mina esitan seekord mitte kuulsamat Schubertit, vaid hoopis Carl Loewe kirjutatud lugu. Huvitav paralleel tekib Mussorgski ja Beethoveni vahel - neil mõlemal on laul «Kirp» -, põnev on võrrelda, kuidas erineva taustaga heliloojad seda nägid. Vene versioon on palju ühiskonnakriitilisem, olgugi tekst enamjaolt sama, vaid mõne nüansi muutusest piisab. See pärineb ise Goethe «Faustist» - järjekordselt jõuame pahade juurde! Minu jaoks on see lihtsalt põnev. Las tenorid laulavad armastusest ja kõigest muust! Muidugi võiks ju ka võtta neid ilusaid armastuslaule ja transponeerida madalamaks, aga samas, miks on üks laul loodud tenorile, teine sopranile? Seal on heliloojal omad põhjused.

Kas jõuate juulikuus ka kodusele Saaremaale?

Ma läheks koju alati, kui vähegi saab. Aga mitte muusikat kuulama, vaid lihtsalt suve nautima ja iseennast laadima. Kui oled praamiga Muhusse jõudnud, siis on hea ära unustada, kus telefon asub.

Ain Anger

- Üks praegusaja vägevamaid basse, eestlane Ain Anger (1971) on hinnatud Wagnerilaulja ja väga nõutud nii saksa, itaalia kui ka vene ooperite peaosatäitjana. Ta omandas hariduse Eesti Muusikaakadeemias ja alustas lauljakarjääri Estonias. Ta on töötanud Leipzigi ooperis ja Viini riigiooperis, kus ta on nüüdseks laulnud enam kui nelikümmend osa.

- 2018/2019. a hooajal laulis Anger Covent Gardenis Hundingit Wagneri «Valküüris» Sir Antonio Pappano juhatusel, debüteeris Teatro Realis Pablo Heras-Casado käe all, Viini riigiooperis nägi teda Zaccaria rollis Verdi «Nabuccos», Baieri riigiooperis prints Greminina Tšaikovski «Jevgeni Oneginis», Pariisi rahvusooperis esitas ta esmakordselt kuningas René osa Tšaikovski ooperis «Jolanthe» (juhatas Tomáš Hanus) ning Komtuuri osa (Mozarti «Don Giovanni») uues, Ivo van Hove lavastuses (dirigeeris Philippe Jordan).

- Laval kõlasid tema osalusel muu hulgas Dvořáki «Stabat mater» Bostoni sümfooniaorkestriga Andris Nelsonsi juhatusel, Mahleri 8. sümfoonia Madalmaade filharmooniaorkestriga Marc Albrechti juhatusel ja Wagneri ooperi «Jumalate hukk» kontsertettekannet Edinburghis Sir Andrew Davise juhatusel, kus tema kanda oli Hageni osa.

"Kui noorel on hea pea otsas ja kaunis hääl, ei julge ta teha valikut laulmise kasuks, kindlam on olla hea kirurg kui laulja."

ETENDUSELT ETENDUSELE

Aina enam hinnatud Wagneri-laulja, eesti bass Ain Anger pole veel hakanud kokku lugema, mitu korda on teda ooperilaval maha löödud.

See oli koolinoorte pidu aastal 1987, kui Ain Anger mõistis laulukaare all lauldes, et tema hääl on midagi teistmoodi. «Seal jõudis minuni see arusaam, et hääl on otsekui instrument ja võimeline tekitama tugevaid tundeid,» ütleb Anger, kes esitas tänavuse juubelilaulupeo esimesel kontserdil Eugen Kapi laulu «Kui lõpeb suvepäeva viimne vine».

KULTUUR LK 14-15

Anne Aavik, muusikaajakirjanik

Sarnased uudised

[Tumedate jõudude kehastaja Ain Anger](#)

kultuur.postimees.ee 15.07.2019

